

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. I. An Beati necessariò diligant Deum quantùm ad exercitium

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

pugnat manu, & recipit coronam in capite. Licet ergo meritum, & tendentia in ultimum finem, ad voluntatem pertineant: ejus tamen consecutio ad intellectum spectat, & fit, ut ita loquar, manu intellectuali.

165. Ad ultimam probationem distinguo Majorem: ut formaliter est summum bonum, si particula ut reduplicet rationem quæ attingitur per consecutionem, concedo Majorem: si reduplicet rationem sub qua attingitur, nego Majorem; & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Solutio patet ex dictis supra art. 2. §. 2. in solutione secundæ objectionis: ibi enim ostendimus, quod licet beatus per beatitudinem formalem assequatur Deum ut summum bonum & ultimum finem, ratio tamen sub qua illum consequitur, non est ratio boni, sed ratio veri: unde D. Thomas infra qu. 19. art. 3. ad 1. ait quod bonum prius pertinet ad intellectum sub ratione veri, quam ad voluntatem sub ratione boni & appetibilis.

DISPUTATIO IV.

De proprietatibus formalis beatitudinis.

Ad questionem 4. D. Thoma.

EXPLICATA essentia beatitudinis formalis, consequens est ut ejus proprietates declarem: illæ autem præcipue sunt tres: scilicet amor, delectatio, & impeccabilitas: de quibus in hac disputatione differemus.

ARTICVLVS PRIMVS.

An beati necessariò diligant Deum quantum ad exercitium.

§. I.

Quibusdam præmissis, conclusio affirmativa statuitur.

1. **C**ERTVM est quod beati perpetuo & non interrupto amore charitatis diligant Deum per totam æternitatem. Ita enim ex pluribus Scripturæ locis colligitur, præsertim ex illo 1. ad Corinth. 13. *Charitas nunquam excidit, sive prophetia evacuabuntur, sive lingua cessabunt, sive scientia destruetur*: id est exercitium gratiarum & miraculorum, prophetiæ, usus linguarum &c. imò etiam exercitium virtutum fidei & spei cessabit in cælo: at nunquam ibi cessabit exercitium actuale charitatis. *Deus enim* (inquit Augustinus) *sine sine videbitur, sine fastidio amabitur, sine fætigatione laudabitur.*

De civitate lib. ultimo cap. ultimo.

Adde quod Scripturæ passim asserunt beatos æterna, & nunquam interrupta jubilatione laudare Deum, eique benedicere: Apocal. 4. *Nonne & die non habent requiem, dicendo, sanctus &c.* Et Psal. 83. *Beati qui habitant in domo tua Domine, in secula seculorum laudabunt te*: At hæc jubilatio continet excellentissimum exercitium actuale charitatis in Deum; nam illa est congratulatio Deo de infinitis ipsius perfectionibus, & quasi votum & deprecatio ut hæc in æternum illi convenient, ut revera convenient;

unde Apocal. 7. Sancti dicunt: *Benedictio & sapientia, honor, virtus, & fortiundo Deo nostro in secula seculorum*: Ergo beati perpetuo & non interrupto amore diligant Deum per totam æternitatem.

Solum ergo difficultas est, an talis amor, non solum quoad specificationem, sed etiam quoad exercitium sit necessarius, ita ut beati non possint à tali dilectione cessare, vel actum illum interrumpere? Scotus enim in 1. dist. 1. qu. 4. asserit illum esse ex sua natura liberum & contingentem; etiam ab intrinseca Dei providentia, tollente omnia quæ possent à charitate divertere, habeat quod in æternum sit duraturus. Thomistæ verò cum S. Doctore 1. p. quæst. 82. art. 2. contendunt illum esse ex sua natura necessarium quoad exercitium, quamvis ab extrinseco & de absoluta potentia cessare possit.

Dico igitur: Beatus necessariò diligit Deum quoad exercitium, ita ut non sit in ejus libertate vel potestate à tali actu cessare.

Probatur conclusio ratione fundamentalis: Voluntas, cum sit appetitus rationalis, & sequatur ductum ac dictamen rationis, non potest cessare ab aliquo actu, nisi in eo intellectus concipiat aliquam rationem mali, vel in ejus cessatione aliquam rationem majoris boni: Sed nullum horum potest judicare beatus de amore Dei: Ergo non potest ab actu amoris cessare. Major patet, Minor probatur. In patria actus amoris est jucundus & facilis; cum charitas in patria sit veluti in suo centro, utpote conjuncta cum clara Dei visione, & regulata per lumen gloriæ; neque esse potest lassitudo aut defatigatio in ejus exercitio, cum non dependeat ab aliquo organo corporeo; visio enim, ad quam sequitur, non est per conversionem ad phantasmata: denique clara Dei visio non compatitur judicium erroneum, quod beatus judicet esse illi bonum, cessare ab amore Dei; sed beatus semper habet actum contrarium, quo judicat illi esse bonum, continuò adherere Deo per amorem, & ab illo nunquam divelli, ita ut non possit voluntas intellectum ab eo judicio, vel per unum instans divertere: Ergo &c.

Confirmatur: Homo in via necessitatur quantum ad specificationem ad volendum bonum ut sic, abstractum à vero & apparenti: non verò quantum ad exercitium; quia fragilitas hominis pro hoc statu non patitur illum operari sine intermissione, nec esse in continua consideratione boni: in patria verò per claram Dei visionem continuò representatur infinita bonitas summè diligibilis, & continens omnem rationem boni fatiativam appetitûs, juxta illud Exodi: *Ego ostendam tibi omne bonum*: Ergo beatus in patria necessariò diligit Deum, non solum quoad specificationem, sed etiam quoad exercitium, nec potest à tali dilectione cessare.

Confirmatur amplius: Divina voluntas, ex eo quod intellectus divinus videt essentiam suam, determinatur ad amorem sui naturallem & necessarium quoad exercitium: Ergo idem dicendum est de voluntate creata, si clarè videt divinam essentiam. Probatur consequentia: quia voluntas divina perfectior est, & liberior omni voluntate creata: Ergo si non obstante hac perfectione & libertate, ab objecto infinito determinatur & necessitatur quoad exercitium; idem à fortiori dicendum est de voluntate creata videntis essentiam divinam;

cum enim illa sit imperfectior, multo magis infinitas objecti vici vincet eius libertatem, & necessario trahet illam post se.

6. Dices primo: Ideo voluntatem divinam necessario quoad exercitium Dei bonitatem diligere, quia cum sit infinita & actus purus, necessario debet esse in actu; voluntas vero creata cum sit finita, & potentialis, non exigit esse semper in actu.

Sed contra: Ex hoc quod divina voluntas semper debeat esse in actu, solum sequitur esse necessitatem vagam ad amorem alicujus objecti, non autem colligitur illam ex natura sua esse determinatam & necessitatem ad amorem bonitatis divinæ: Ergo talis determinatio & necessitas ex infinitate bonitatis divinæ clarè cognita oritur, & non aliunde.

7. Dices secundò, voluntatem divinam infinite diligere propriam bonitatem, & ideo necessario illam diligere: quod in voluntate nostra non contingit.

Sed contra primo: Non obstante quod divinus intellectus seipsum intelligat modo infinito, intellectus vero creatus Deum intelligat finito modo; uterque tamen necessitatur ab infinito objecto, si debite applicetur, & ex parte nostra adfuit vires: Ergo pariter, non obstante discrimine assignato, voluntas creata necessario inclinatur in infinitum objectum, si supponas ut vires in ipsa, & aliàs debite per claram visionem objectum illi applicetur. Deinde in hoc quod est ab objecto infinito clarè cognito necessitari, nulla relucet infinitas: Ergo etiam si voluntas nostra modo finito divinam bonitatem attingat, poterit necessitari ab illa, si clarè & evidenter cognoscatur.

8. Respondebis tertio, bonitatem divinam esse objectum primum, connaturale, & proprium voluntatis divinæ, non vero create; & ideo illam necessitare, non vero istam.

Sed contra: Licet bonitas infinita Dei non sit objectum primum & connaturale voluntatis nostræ absolute, est tamen objectum primum & connaturale illius, ut charitate informata; & aliàs non minus, imò magis propendet in bonitatem divinam, quam in propriam bonitatem; sicut partes inclinant magis in conservationem capitis & totius, quam in propriam conservationem: Ergo hæc ratio discriminis non valet.

9. Probatur secundò conclusio: Sicut in nostro intellectu invenitur ratio discursivi, respectu conclusionum, & ratio intellectivi sine discursu, respectu principiorum; ita in voluntate nostra reperitur modus agendi naturaliter, & modus agendi liberè: Sed ratio naturæ respectu nullius objecti potest melius exerceri, quam respectu objecti infiniti clarè & evidenter cogniti; cum enim infinitam bonitatem contineat, est motivum adæquatum illius, & omnem ejus vincit indifferentiam, & implet capacitatem: Ergo sic cognitum diligitur necessario.

10. Dices, illud diligi necessario quoad specificationem, non vero quantum ad exercitium.

Sed contra primo: Sicut in voluntate reperitur modus agendi liberè quoad specificationem, & modus agendi necessariò, etiam quoad specificationem: ita etiam possunt illi convenire libertas exercitij, & necessitas quoad exercitium: Sed hæc respectu nullius objecti potest melius exerceri, quam respectu boni infiniti,

per visionem claram propositi: Ergo illud clarè visum diligitur necessario, non solum quoad specificationem, sed etiam quoad exercitium.

Secundò, In appetitu brutorum, & in motibus subitis & primò primis, potentia non potest suspendere suum actum, eò quod operetur naturaliter, & sine indifferentia judicij ad agendum vel non agendum: Sed amor beatificus procedit à voluntate ut operante per modum naturæ, & absque indifferentia judicij ad agendum vel non agendum, ut patet ex supra dictis: Ergo non potest illum actum suspendere, seu ab illo amore cessare.

S. I.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primo: D. Thomas qu. 22. de verit. art. 6. sic ait: *Inest libertas voluntati in quolibet statu natura, respectu cujuslibet objecti*: Ergo in statu beatitudinis, & respectu objecti beatifici, voluntas est libera, saltem quantum ad exercitium actus. Unde idem S. Doctor infra qu. 10. art. 2. agens de modo quo voluntas movetur à suo objecto, dicit quod *Voluntas movetur dupliciter, uno modo quantum ad exercitium actus, aliò modo quantum ad specificationem actus, quæ est ex objecto*. Et subdit: *Primo modo voluntas à nullo objecto ex necessitate movetur*.

Respondeo primo, D. Thomam in his locis solum loqui de quolibet statu hominis intraviam, & de objectis à quibus voluntas hominis viatoris movetur, non autem de statu beatitudinis, & de Deo clarè viso; ut patet ex ratione quam adjungit ultimo loco: *Potest enim aliquis de quocumque objecto non cogitare*. Quæ ratio solum verificari potest pro hac vita, & de objectis à quibus voluntas hominis viatoris movetur; non vero de Deo clarè viso, à quo beatus non potest cogitationem suam avertere; cum visio beatifica sit invariabilis, & careat omni alternatione & mutatione.

Respondeo secundò: dato quod D. Thomas loquatur de omni objecto universaliter, etiam de Deo clarè viso, solum intendit quod voluntas à nullo objecto, sub formalitate objecti, seu quantum est ex vi objecti, movetur necessario quoad exercitium. Nam ut rectè ibidem observat Caictanus, hoc interest discrimen inter necessitatem quoad specificationem, & necessitatem quoad exercitium, quod prima est circa objectum, & ex objecto provenit; secunda vero, etiam voluntati circa objectum conveniat, non tamen provenit ex illo, sed ex propria voluntatis natura; quæ quia libera & naturalis est, aliquando ut libera, aliquando ut naturalis operatur: primum ei convenit circa objectum cum indifferentia propositum; secundum vero circa objectum propositum sine indifferentia judicij. Hujus autem ratio est: quia objectum non movet voluntatem quoad exercitium, sed solum quoad specificationem; & ideo necessitas quoad specificationem provenit ab objecto, necessitas vero quoad exercitium, à principio effectivo, scilicet à voluntate ut per modum naturæ operante.

Obijcies secundò: Charitas viæ, & charitas patriæ sunt ejusdem speciei & intentionis, imò interdum charitas viæ intensior est amore patriæ; nam amor Beatissimæ Virginis, dum adhuc erat in viæ, amorem omnium Beatorum superavit: Sed amor viæ non est necessarius,

- quantum ad exercitium: Ergo nec amor patriæ. **A** fidem autem non ita convincitur; & ideo est idem objectum ab utroque lumine proponatur, proponitur tamen veluti sub diversa ratione.
15. Respondeo primò, hoc argumentum nimis esse necessarium, etiam quoad specificationem; cum charitas via, quæ est ejusdem speciei, non determinet aut necessitet voluntatem, quoad specificationem actûs, alioquin redderet illam impeccabilem.
16. Respondeo secundò, concessâ Majori & Minori, negando Consequentiam: necessitas enim charitatis in patria non oritur ex ejus specie, neque ex ipsius intensione, sed ex eo quòd regulatur per lumen gloriæ, & visionem beatam, quæ Deum ut summum bonum necessariò diligendum proponunt.
17. Dices: Per fidem Deus proponitur voluntati viatoris, ut summum & infinitum bonum, & tamen amor per illam regulatus est liber: Ergo quamvis in patria per lumen gloriæ, & claram visionem proponatur ut summum & infinitum bonum, amor tamen per illam regulatus erit liber.
18. Confirmatur: Diversitas approximationis & applicationis passî ad agens, non inducit necessitatem, sed solum intensiorem actionis, ut patet in diversa approximatione calefactibilis ad calefactivum: Sed clara Dei visio non representat diversam bonitatem, sed solum eandem melius applicat, & magis conjungit voluntati, quam fides & cognitio obscura: Ergo non inducit necessitatem amoris, sed solum majorem intensiorem illius.
19. Ad objectionem respondeo primò, concessò Antecedente, negando Consequentiam: nam est utrumque lumen Deum ut summum bonum representet, unum tamen illum representat clare, & ut est in se; alterum verò obscure, & per alienas species tale bonum proponit: unde sicut intellectus à vero, primo non autem secundo modo proposito, convincitur, ita & voluntas solum à summo bono clare cognito necessitur.
20. Respondeo secundò, concessò Antecedente, **D** negando Consequentiam: quòd perseverante iudicio, quò in via iudicamus Deum esse summè diligendum, & non stante aliò contrariò, voluntas necessariò diligit; talis tamen dilectio est absolute libera, quia tale iudicium subjacet potestati nostræ, tum ratione obscuritatis fidei, quæ non plene convincit & captivat intellectum; tum ratione fatigationis, quæ interdum fastidium causat in nobis; tum etiam ratione impeditenti quod præstat prædictus amor; impedit enim ne homo ad alia objecta, vel ad alios actus se applicet, in quibus potest majorem rationem boni apprehendere: nihil autem horum in clara Dei visione potest contingere; & ideo amor per illam regulatus omninò necessarius est.
21. Ad confirmationem respondeo primò, veram esse Majorem, quando in agente solum invenitur unus modus operandi, secus verò quando multiplex reperitur; tunc enim ex diversa approximatione & applicatione objecti potest nasci necessitas: in voluntate autem duplex modus agendi invenitur, naturæ scilicet & libertatis, ut supra vidimus.
22. Respondeo secundò, datâ Majori, negando Minorem: nam visio clara non solum approximat idem objectum, sed ob sui claritatem & evidentiam, adeò intellectum convincit, ut nec in illo aliquam rationem mali, nec in ejus amore aliquam rationem fastidij invenire possit: per

ARTICVLVS II.

A qua virtute procedat gaudium seu delectatio, quâ Beati de Deo clare viso, ut bono sibi proprio delectantur?

DVPLEX in Beatis reperitur delectatio supernaturalis: una quæ provenit ab amore amicitie, quæ gaudet de bono divino in se considerato; de quo gaudium intelligitur illud Apocal. 19. *Quoniam regnavit Dominus Deus noster omnipotens, gaudeamus, & exultemus, & demus gloriam ei*: alia quæ oritur ex amore concupiscentie, & quæ gaudet de Deo, & bonis ipsius ut participatis, & ad ipsorum felicitatem conducentibus: de quo gaudium loquitur Propheta Psal. 55. *cum ait: Adimplebis me latitiam cum vultu tuo; delectationes in dextera tua usque in finem*. Prima elicitur à charitate, tanquam actus secundarius ejus: quia ut docet D. Thomas 2. 2. qu. 28. per totam, gaudere de bono amici, est actus & fructus amicitie & charitatis. Unde solum difficultas est de secunda, quæ cum ad amorem concupiscentie pertineat, non videtur posse à charitate, quæ est amor amicitie, procedere. Quare Suarez hic disp. 9. sectione 3. num. 12. & 3. p. qu. 7. art. 4. docet eam elici ab habitu spei, quem dicit remanere in patria, & fuisse in Christo; quamvis ab instanti conceptionis fuerit beatus & comprehensor, videritque divinam essentiam.

S I.

Vera sententia statuitur.

Dico tamen: Delectatio quâ Beati de Deo, ut bono sibi proprio eos beatificante, delectantur, quæ ad amorem concupiscentie pertinet,